

Charles G. Finney

Mees, kes palus ärkamisi alla

Charles G Finney't võib tõepoolest nimetada ärkamise apostliks. Ta sündis 1792 a. Warrenis, Connecticutis, USA-s. Ta oli kristliku ajaloo kõige enam vaimuga täidetud ja Jumalast imeliselt tarvitatud tööriist. Rohkem, kui 40 a. töötas ta Ameerikas ja Suurbritannias. Kuhu ta ka ei tulnud, seal pöördusid patused pöördusid ja süttis ärkamiste tuli.

Sisukord

Finney kirjeldab oma pöördumist	2
Ainult üks soov – teenida Jumalat.....	3
Vara hommikusel palvetunnil.....	3
Ärkamise laine New-Yorgi osariigis	4
Õhk oli nagu laetud Jumala lähedusest.....	5
Ärkamine kudumisvabrikus	6
Ärkamine Troys	7
Ärkamised metsaraiujate keskel	7
Finney Rochesteris	8
Kooliklassid patuhädas	8
Mees suure palvekoormaga	9

Finney kirjeldab oma pöördumist

„Ei olnud mingit valgust ega tuld toas, aga kui ma tупpa astusin ja ukse enda järel kinni panin, näis mulle, nagu kohtaksin Issandat Jeesust silm silma vastu. Mulle näis, et ma nägin Teda nii, nagu peaksin nägema ükskõik millist inimest, nii reaalsena. Ta ei öelnud mitte midagi, aga ja vaatas minule sellisel viisil, et võimata oli teisiti talitada, kui et Ta jalge ette langeda. See oli mulle tõelisusena näiv, et Ta mu ees nii reaalsena seisis, ja nii langesin ma Tema, jalge ette ning valasin välja kõik oma hinge Talle. Ma nutsin kui laps ja ma tegin Ta ees töotusi pisaraist poollämmatatud häälega. Mulle näis, et ma kastsin Tema jalgu oma pisaratega.”

Finney ütleb, et ta oli nii seisnud Issanda ees tükk aega. Siis tõusis ta üles ja läks teise tупpa. Ta tahtis istuda kustuva tule ette kaminas, ja siis juhtus midagi iseäralikku: „Ma sain vägeva püha vaimu ristimise, ilma et seda oleksin oodanud, ilma et millalgi oleksin mõtelnud seda mõtet või arvanud, et midagi sellist leiduks ka mulle. Mulle ei meenu, et keegi inimene kunagi oleks mulle sellest rääkinud, ja Püha Vaim langes minu peale sellisel viisil, et mõlemad – hing ja ihu seda ühel viisil kogesid nagu oleks elektrivool minust läbi läinud ja need elektrilained läbisid mind üksteise järele, see langes mu peale laine laine järele nagu ülevalt voolav suur armastus. Ma ei osanud teisel viisil seda väljendada, see oli nii, nagu oleks Jumal puhunud mu peale oma hingeõhku. Ma võin selgelt meenutada seda, et nagu tohtu suured tiivad oleks lehvinud mu pea kohal.

Ei või leida mingeid sõnu, et väljendada seda imelist taeva armastust, mis välja valati minu südamesse. Ma nutsin valjusti rõõmu ja selle suure armastuse pärast, ja ma võin öelda, et ma nutsin välja oma südame tunnetepuhangu. Lained läksid üle minu ikka ja jälle üksteise järele, kuni ma mäletan, et lõpuks hüüdsin: „Ma suren, kui need armastuse lainel jätkuvad üle minu voolamast!” Mu surelik ihu oli nagu liiga nõrk kõige selle armastuse ja õndsuse vastu võtmiseks. Ma ütlesin: „Issand, ma ei suuda enam.” Ometi ei olnud mul mingit surma kartust.

Selles olukorras elasin üle õigeksmõistmise tõe usu läbi, nii nagu tõelist kogemust. Ma võisin nüüd mõista, mida tähendasid need sõnad: „Kui meie oleme nüüd saanud õigeks tehtud usu läbi, on meil rahu Jumalaga meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi.” – Ma nägin vaimus, et sel silmapilgul, kui ma usus seda vastu võtsin, oli nagu kohtumõistmine minu pealt ära võetud ja sellest tunnist saadik ei leidnud mul enam oma võlga ja, olin vaba hukkamõistmisest. Minu tunne süü üle oli ära võetud, minu patud olid ära saadetud ja ma usun, et mul oli sama vähe võla tunnet, nagu poleks ma iial patustanud.

Ainult üks soov – teenida Jumalat

Suur ime oli sündinud – oli midagi uut tulnud hinge. Finney jätkab otsesekohelelt:

„Nende õnnistuse lainete järele Pühast Vaimust olin ma täielikult tahtlik evangeeliumi kuulutama. Ma ei tahtnud enam midagi, mis oli maailmast, mulle oli kõik selles suunas kinni ja ei omanud enam mingit meelitust. Mul ei olnud kauem enam ka mingit tahet raha teenimiseks. Mul ei olnud mingit huvi maailma lõbudele ja naudingutele. Kõik mu huvi oli üles võetud Jeesusega ja Tema päästmisega ja kõik maine näis mulle vähese tähtsusega. Mitte midagi ei näinud mulle väärtuslikumana, kui päästa inimhingi. Mingi muu töö ei võinud olla nii suur ja imepärane ja mingi ülesanne tähtsamana, kui et päästa Kristusele pattudesse surejaid maailmast, kalli väärtusega inimhingi.

Ma rääkisin paljude inimestega sel päeval ja ma usun, et Jumala vaim tegi oma tööd neist igaühe hinges. Ma ei mäleta ühtegi, kellega ma sel päeval rääkisin ja ta poleks pöördunud.

Sel õhtul külastasin ma üht sõpra ja seal oli ka üks noormees, kes töötas viinavabrikus. Kui ma nendega teelauda istusin, palusid nad mind, et ma söögipalvet peaksin ja Jumalat nende andide eest tänaksin. Ma ei olnud seda varem avalikult teinud. Kuid olin vaevalt alustanud oma palvet, kui mulle nende noorte inimeste hingeline seisukord kaastunnet tekitas, kes minuga lauas istusid ja ma puhkesin nutma. Kõik laua ääres istujad jäid hetkeks tummaks: Siis tõusis see noormees, kes külaline oli, ja põgenes toast välja. Ta tormas ülesse oma tuppa, ja lukustas selle ning ei näidanud end ennem, kui järgmisel hommikul. Siis tuli ta alla ja rääkis meile oma õnneliku loo kuidas Kristus oli ta päästnud. Ta on nüüd juba palju aastaid innukas Issanda tunnustaja.“

Vara hommikusel palvetunnil

Palve oli see suur saladus Finney ärkamistele. Talle oli suure tähtsusega nii eraldi üksikisikute palved, kui ka ühised palved. Kõnelusel äratustöö algusel ütles ta:

„Mul on harjumuseks üles tõusta vara hommikul ja palves mööda saata üksinda see aeg. Hiljem läks mul korda ka grupp vendi omaga hommikusele tunnil palvele kutsuda, see oli väga varane tund, me kogusime enamus kokku juba enne, kui juba liialt valge oli, et võis näha ja lugeda. Ühel hommikul käisin ringi, et vendi äratada ja kui ma koosoleku saali tagasi pöördusin, olid seal ainult vähe kogunenuid. Mu pastor seisis kirikuuksel ja kui ma tulin sisse, säras äkitselt Jumala hiilgus minu peale ja oli mu ümber imelikul viisil. Päev algas just ja koitis.

Korraga voolas mu hinge kirjeldamatu valgus ülevalt, nii et mind peaaegu maa peale visati. Selles valgused näis mulle terve loodus Jumalat kiitvat ja kummardavat, kuid mitte inimene, see valgus säras nagu päikesevalgus ja tuli nagu igasugusest kaugusest esile, see oli jõuline, vägev ja ühtlasi pimestav valgus, ja mäletan, et ma lõin silmad maha ja mu silmist puhkes pisaratevool, kui mõtlesin, et inimene ei kiida Jumalat, nagu temagi peaks seda tegema.

Ma usun, et sel hetkel elasin tegelikult läbi ka veidi sellest valgusest, milline viskas maha Pauluse Damaskuse teel. See oli kindlasti nii tugev valguse voog taevast, et ma ei oleks pikemalt suutnud seda taluda.

Mul oli kombeks pikemat aega olla palves. Ma leidsin ka paastumise

kasuliku olevat ja eraldasid omale paastupäevi. Nendel päevadel igatsesin ma üksiolekut Jumalaga. Ma läksin siis vahest üksinda välja, metsa või otsisin koosolekusaalis omale varjulise koha, et seal segamatult ja täiesti üksinda olla oma Isaga.

See palvevaim, mis valitses ärkamiskoosolekutel pani nagu erilise pitseri eestpalvetajate peale, ühes noorte vastpöördunudega võitlesid nad palves sageli terved ööd, kuni nende ihulik jõud oleks nagu väljatühjendatud hingede päästmiseks, kes neid ümbritsesid. Püha Vaimu vägi kristlaste juures oli väga suur. Tihti käisid nad ringi nagu raske koormaga surematu hingede pärast. Oli harilik nähe leida usklikke põlvitamas palves Jumala ees, mil neid iganes võisin kohata, kas kodus või koosolekul. Selle asemel, et üksteisega kõnelust alustada langesid nad põlvedele eestpalveteks hingede pärast.

Usklikud palusid palju ja suurem hulk neist veetsid palju tunde oma palvekambris. Kõiki valdas nagu vägev palvevaim. Koosolekuid peeti mitu korda päevas ja seal valitses suur töötõsidus. Palves olemine suurenes kõikjal silmnähtavalt ja toetuti töötusele: „Kus kaks ehk kolm Minu nimel ühel nõul ja millegi pärast paluvad, siis saab see neile minu Isa käest, kes taevas on.“ Ja kui keegi eriti kellegi isiku pärast palves oli, siis oldi veendunud, et Jumal vastab palvetele ja nad kogesid tund tunnilt palve vastuseid.

Kui juhtus midagi, mis ähvardas kahjustada palvetööd, siis oli kristlastel viisiks võtta seda hoiatuseks ja anduda palvele Jumala poole, et Ta juhiks ja kontrolliks kõike. Ja üllatav oli näha, millises ulatuses ja milliste vahenditega Jumal tasandas teed palve vastuseks.

Kristlaste seas on siiski vähe tõsiseid palvetajaid ja koosolekud vajavad neid. Sest ilma nendeta on kõik nõrgal alusel. Jumala rahval on vaja teha meelemuutust selles, et õppida uuesti palve saladust ja selle tähtsust. Sageli, tulles palvevõitlustest mu hommikustest palvetundidest, kui olin end eraldanud, et olla oma Jumalaga, tundsin Jumala lähedust tulevat ja mu hing oli sellest täidetud. Ma pean seda uuesti ja ikka ütleva, et kui sa kaotad oma palvevaimu, siis ei tee sa midagi, kuigi sul oleks mõistuse varustus nagu ühel inglil taevas, pole vastumeelsemat, kui üks maine jutlustaja. Meie õnnistatud Issand päästiku ja hoidku oma kallilt ostetud kogudust selle eest, et seda juhiks ja mõjutaksid mehed, kes ei mõista paluda vaimus.

Tähele pannes oma kogemusi pean ütleva, et kui mul poleks olnud palvevaimu, ei oleks ma võinud mitte midagi teha. Kui ma peaksin palvetamisest loobuma kas või üheks päevaks, või mõneks tunniks, siis ei oleks ma võimeline jutlustama õige väga ning ei suudaks võita hingesid, isikliku kõnega.“

Ärkamise laine New-Yorgi osariigis

Finney jutustab, kuidas lääne New-Yorgis puhkes ärkamise laine, mis levis paigast paika, kuni see sai nime „Lääne ärkamine“.

Ta ütles:

„Mu hinges oli palu ahastust palve ajal ja ma leidsin, et palvevaim oli haaranud koguduses eriti naisliikmed. Koguduse kahe vanema venna abikaasad tulid kokku palvevõitlusesse oma pöördumata laste pärast ja nad haarasid kinni täie tõsidusega töötustest ning võitlesid palves nende pärast ja nad said palve vastuse, et nende palved on kuulnud ja pöördumine tuleb.

Kui ma läksin külastama üht koguduse vanemat venda nendest kahest, leidsin teda ärevuses ja kahvatuna eest ja ütles mulle:

„Vend Finney, ma usun, et mu abikaasa sureb ja on sellises hinge-ahastuses, et ta ei või puhata päeval ega ööl, vaid ainult palub. Terveks hommikuks on ta sulgenud end oma tuppä, et olla seal palvevõitluses. Ma kardan, et ta tervis murdub täiesti.“

Kui venna abikaasa kuulis minu häält, tuli ta välja, oma palvekambrist ja taevalik hiilgus säras ta näol. See oli nägu, mis hiilgas lootusest ja õndsusest, mis oli taevast alla antud palve vastuseks ja ta hüüdis: „Vend Finney, Issand on tulnud alla meile appi! Üks armupilv hõljub meie kõikide üle ja meie saame näha imelist Jumala tööd, mida me ennem iial pole näinud!“

Ta mees oli üllatunud ja ei teadnud, mida pidi ütleva, see oli temale midagi uut, aga mitte mulle. Ma olin varemgi näinud selliseid võitluse tulemusi palvete peale ja ma tundsin, et võisin kindel olla selles, et palvevõitlus oli jõudnud võiduni. “

Õhk oli nagu laetud Jumala lähedusest

Siis kui ärkamine tuli Romesse, New-Yorki osariigis, sai töö seal nelipüha iseloomu ja Finney ütles:

„Atmosfäär oli ümbruses kõikjal selline, et keegi ei võinud tulla koosolekule ilma, et ei oleks vallutatud vabisevalt Jumala läheduse tundest, mingil erilisel ja imelikul viisil. Selle valgustuseks tahan ma jutustada ühe juhtumi.

Provintsi ülem, kes oli ka kohtunikuks Romes ja Uticas, oli kuulnud neist ärkamistest, mis Romes olid esile tulnud. Ta oli ühes teiste ametnikega hotellis koos olnud ja nad naersid nende asjade üle ning lõbustasid endid imeliste kuulduste üle usklike seas Romes.

Ühel päeval oli tal vaja ametiasjus sõita Romesse. Ta ütles et rõõmustas selle üle, et võis ametiasjus sinna sõita, sest ta soovis oma enda silmadega seda kõike näha, mis seal juhtub ja millest inimesed olid nii palju rääkinud, et näha kuidas asjad seal tegelikult on. Kuna oli talvine aeg, sõitis ta omas saanis teed mööda edasi. Kui ta jõudis koha juurde, mida nimetakse vanaks kanaliks ja mis on poolteist kilomeetrit Romest eemal, tundis ta midagi erilist. Ta sõitis üle vana kanali ja äkki haaras teda imelik kartuse värin, mis teda hingepõhjani vapustas. Ta tundis, nagu oleks Jumal kõikjal ta ümber ja õhus. Ta ütles, et see tunne Jumala ligiolust suurenes kogu aeg kuni ta Romesse jõudis selle isiku maja ette, kellega tal oli ametlik nõupidamine määratud. Ta seisis maja ees aias, tallipoiss tuli välja, et hobuste eest hoolitseda. Ta pani tähele, et tallipoiss näis sama tundvat, mida temagi, sest ja ta nagu oli arg ning kartis isegi rääkida kõvemini. Ta astus majja sisse ning kohtas ametnikku, kelle poole oli sõitnud. Kui nad siis seda nõupidamist alustasid, siis tundis provintsi ülem, et vaevast suudab ta seda läbi viia ja tõusis mitu korda üles, et minna akna juurde ja välja vaadata ning mõtteid koguda, sest ta pidi ennast tagasi hoidma, et mitte ahastavalt nutta. Ta märkas, et ka kõik teised sama tunnet tundsid, täiesti samal viisil, kui tema.

See oli pühaduse ligiolu tunne mis teda värisema pani, see oli süüdimõistetud ahastav tunne mida ta varem iial ei olnud tundnud, ega osanud aimata. Ta kiirustas, et lõpetada oma tegemised ja tagasi sõita Uticasse. Sellest päevast ei rääkinud ta halvustavalt iial enam evangeeliumi tööst Romes. Mõned nädalad hiljem, kui ärkamine jõudis ka Uticasse, oli ta üks esimestest kes sai auliselt päästetud.

Vaimne töö oli nii vägev ja võitev, et vajas oskuslikku ja ettevaatlikku juhtimist. Koosolekutel jätkati varaseid hommikupalvuse tunde kõikidel

aastaaegadel. Ma usun et need palvetunnid kestsid rohkem kui aasta kus igal hommikul ärkamiste eest paluti. Moraalne olukord muutus sedavõrd, et ei võinud seda paika enam ära tundagi. Mingit avalikku ebamoraalsust ei kannatatud seal. Kõik mis oli halb ja patune, pidi saama kõrvaldatud, see on ainult üks väike kirjeldus kõigest sellest, mis seal sündis. Linn oli täis palvet. Kuhu iganes tuldi, võis kuulda palvehääli. Kui mindi tänavat mööda edasi ja kohati kaht või kolme kristlast, kuuldi neid palvetest rääkimas. Millisesse kodusse iganes mindi, seal paluti. Kui leidus veel mõni pöördumatu patune, eriti veel kui ta mingil viisil vastu seisis, siis leidus alati paar kolm venda, või öde, kes ühises palves hakkasid võitlema pöördumatu inimese pärast.

Romest levis ärkamine Uticasse. Selle linna suurim hotell oli vaimuliku tegevuse tulipunktiks ja paljud pöördusid seal. Oma teekonnal läbi linna seisis postivankrid hotelli juures, ja nii vägev oli see üleloomulik atmosfäär, et paljud kes tulid sinna hotelli einetama või ööbima, said vägevalt haaratud süütundest ning tundes end patustena, otsisid andestust Jumala ees ning lahkusid siis sellast linnast pöördunutena. Mõlemas paigas, niihästi Uticas, kui ka Romes oli Jumala lähedus nii suur, et ei võinud keegi nendest linnadest mööduda, ilma et poleks tajunud Jumala ligiolu. Nagu jumalik sissevoolamine läbis tervet sealset kogudust ja atmosfäär oli nagu laetud jumaliku eluga.“

Ärkamine kudumisvabrikus

Oma Uticas viibimise ajal külastas Finney ka üht tekstiili- ja kudumisvabrikut linna lähedal:

„Külastades vabrikut ja minnes läbi vabrikusaalide märkasin ma mingit sisemist ärevust kudumismasinate juures töötajates, seal oli palju noori naisi kudumistööl. Ma panin tähele, et paar neist vaatasid minu poole ja rääkisid tõsiselt üksteisega. Ma astusin pikkamööda nende poole. Nad nägid mind tulemas ja olid nähtavalt erutatud.

Üks neist püüdis parandada üht katkist niiti. Ma nägin kuidas ta käed värisesid sel määral, et ta ei suutnud sõlme siduda. Ma astusin pikkamööda ja silmitsesin töötavaid masinaid mõlemail pool käiku, aga ühtlasi märkasin, et see naistööline ikka enam ja enam rahutumaks muutus, nii et ta tööd enam ei võinud teha. Kui ma olin temast vaid paar meetrit eemal, vaatasin ma talle tõsiselt otsa. Ta märkas seda ja vajus täiesti kokku ning puhkes pisarsilmil nutma, teistele mõjus see samuti nakatavalt, nagu säde püssirohutünnis. Mõned silmapilgu järel olid peaaegu kõik suures ruumis pisarais.

See patutunnetus levis läbi terve vabriku. Asutuse omanik, kes oli sealsamas ja nägi mis juhtus, andis käsu töölisvanemale: „pane masinad seisma et rahva usulised vajadused saaksid rahuldatud, sest palju tähtsam on, et meie hinged saaksid päästetud, kui et vabrik peaks töötama.“ Töö katkestati otsekohe ja masinad pandi seisma. Aga kuhu pidid töölised kogunema? Töölisvanem ütles, et kudumis saal on suur küllalt ja sinna võiksid töölised kõik koguneda. Kui nüüd kudumismasinad seisis vaikselt, siis alustasin ma koosolekut ja ma pean ütlema, et vaevalt olen ma millalgi nii suurt väge alla langemas tundnud, kui seal nende tööliste keskel. Läbi terve vabriku lõi ärkamine imestust ärataval viisil, sest mõne päeva jooksul olid peaaegu kõik selle vabriku töölised auliselt päästetud.“

Ärkamine Troys

Uticast levis ärkamine Auburni ja sealt Troysse. Kõigis paigus tulid suured hulgad päästmisele. Rääkides palve atmosfäärist Troys ütleb Finney:

„Selles ärkamises, nagu eelmisteski, oli vägev palvevaim väljavalatud. Meil oli kell 11 iga päev palvekoosolek, mida peeti vaheldumisi erinevates kodudes. Ühel neist koosolekuist, mäletan, et vend S. kes oli samas linnas panga kassapidaja, oli nii haaratud palvevaimust, et ta oli võimetu üles tõusma põlvedelt, kui koosolek oli juba lõppemas.

Ta oli ikka veel põlvedel ja kaebas ning ahastas: „Paluge minu ülemuse, panga direktori eest.“ Selle panga direktor kus ta töötas, oli rikas ning pöördumatu mees. Kui nähti, et panga kassapidaja oli hinge-kahjuhädas oma šefi pärast, läksid palujad tagasi, et põlvedel võidelda ühes temaga ta ülemuse pöördumise pärast. Kuni vend S. oli saanud niivõrd kergendust oma hingehädas šefi pärast, et ta võis minna koju, läksime ka meie ära. Ja ei kestnudki kaua aega, kui pangadirektor, kelle eest olime palunud, tunnistas Kristust usus oma päästjaks. Ta ei olnud varem käinud meie koosolekutel, ja ma usun, et ta polnud külastanud ka mõnd teist koosolekut ja ta ei aimanud, et keegi oleks muretsenud tema hinge pärast, aga usupalve võitis ja varsti võttis Issand ta oma hoole alla.“

Hiljem, kui Finney oli aastaid töötanud New-Yorgis, tuli ta Wilmingtoni, Delawaresse ja Philadelphiasse. Sellest tööst kõneles ta järgmist:

„Ärkamine levis ja võttis vägeva suuna. Kõik meie palve-, jutluse- ja kõnetunnid olid tööga ülekoormatud. Ma töötasin Philadelphias poole aasta ümber, selle aja jooksul ei näinud ma ärkamise tagasiminekut, pöördunuid oli alati igas linnas, kuid kui palju just neid tuli, ei tea ma mitte, isegi kaudset arvu ei teadnud ma. Kusagil mujal ei ole mind nii südamlikult vastu võetud kristlaste poolt, kui siin ja vastpöördunud töötasid innukamalt siin, kui mujal.“

Ärkamised metsaraiujate keskel

Kevadel 1829. a, kui Delaware jões oli vesi kõrgel, tulid metsaraiujad ühes palgiparvetajatega kiltmaalt, kus nad olid talve jooksul töötanud, alla jõe mööda. Pennsylvania põhja piiri ääres oli maaosa, mida nimetati ehituspalkide piirkonnaks ja mis ulatas kuni Delaware jõe allikateni. Suur hulk ehituspalki parvetati kevadel, kui vesi oli kõrge, alla Philadelphiasse. Paljudel metsaraiujatel olid pered kaasas ja nad elasid metsaonnides.

Seal ei olnud koole ega kirikuid ja polnud mingeid võimalusi usuliste vajaduste rahuldamiseks. Need metsaraiujad, kes tulid jõe mööda alla ehituspalkidega, külastasid meie koosolekuid Philadelphias ja paljud neist said auliselt päästetud, nad pöördusid tagasi metsaraie aladele ja hakkasid paluma Püha Vaimu väljavalamise pärast ja jutustasid kohapealsele elanikkonnale, mida nad Philadelphias olid näinud ja kuulnud. Nad manitsesid rahvast, et nad mõtleksid oma hingede päästmisele.

Varsti levis seal metsaraiujate seas võimas ärkamine, nii mõneski väikeses metsahurtsikus, kus nad elasid koos paari või kolmekesi, tuli neile nii suur patu tunnetus, et nad oma hingehädas pidid otsima kedagi, kes neile oleks nõu andnud ja neid juhtinud nende hinge otsinguil õigele teele päästmiseks.

Kevadel 1831 a. tulid mõned mehed sealt piirkonnast Philadelphia ja tahtsid kutsuda mõnda jutlustajat metsa aladele. Nad ütlesid et mitte vähem kui 5000

metsatöölist on saanud päästetud, ärkamine oli levinud 120 miili kaugusele ega ei leidu ühtegi jutlustajat või Issanda tunnistajat seal.

Ma ei ole iial selles piirkonnas olnud ja ma mõistsin, et see oli üks vägevamaid ärkamisi, mis Philadelphiast välja läinud ja mille säde metsaraiujate südameid oli süüdanud. See võttis enda alla suure ala metsapiirkonnas ning kandis vilja suurte inimhulkade päästmistööks.“

Finney Rochesteris

Kolm korda kutsuti Finney Rochesteri New-Yorgi lähedal ja iga kord läks läbi linna vaimne ärkamise voog.

Finney jutustab oma esimesest külaskäigust sinna:

„Ärkamine tekitas suurt muudatust Rochesteri linna moraalses elus. Tähtsamad linna kodanikud said päästetud. Nende hulgas oli üks esimestest, kes end jumalale andsid, üks daam, kes oli abielus tuntud advokaadiga seal linnas. Ta oli väga haritud daam ja talle meeldis peenes seltskonnas liikuda, pidustustest osa võtta ja oli üldse rõõmus ilmameelne naine. Esimest korda kui teda nägin, tuli ta mind külastama oma sõbratari seltsis, kes oli usklik naine, TS oli siis raskes hingelises seisukorras ja hingeahastuses. Ta rääkis hiljem, et kui ma Rochesteri tulin, pidas ta seda väga kahetsusväärseks sammuks, sest ta kartis, et võib puhkeda ärkamine ja see võiks olla takistuseks sealse seltskonna, lõbudele ning naudingutele ning nende talvapidustuste kavaside segada.

Kui ma temaga kõnelesin, sain ma aru, et Issanda vaim töötas juba tema juures. Ta vajus kokku oma patutunnetuse all. Peale kõnelust temaga manitsen ma teda loobuma patust ning ka maailmast ja andma end täiesti Kristusele. Ma nägin, et ta oli väga uhke iseloomuga ja arvasin, et seisab ees raske võitlus. Kui me põlvedele laskusime, et paluda, olid mu mõtted tegevuses ta uhkusega. Siis tuli mulle meelde piiblisõna: „Kui teie ei pöördu ja ei saa, kui lapsed, ei või teie mitte taevariiki pääseda.“ Ma märkasin, et ta oli haaratud sellest tõest ja et Jumala vaim töötas vägevasti ta südames. Ma kuulsin kuidas ta kordas seda sõna: „Kui teie ei pööra ümber ja ei saa kui lapsed...“ Ma jätkasin palvet ja toonitasin, et peame saama alandlikeks ja väikeseks nagu lapsed, et vastu võtta päästmist.

Ma tundsin, et palvevastus oli ligi ja ma olin kindel, et Issand teeb seda mida Temalt olime palunud. Ma nägin, kuis selle uhke naise süda sulas ja tunnetevool tuli ja enam veel, kui tõusime põlvedelt, oli ta tõesti muudetud nagu väikeseks lapseks, Kui ma lõpetasin palve ja temale vaatasin, nägin teda pisarsilmil ülesse vaatavat ja palavad pisarad voolasid tal põski mööda alla. Ta palus, et võiks saada väikeseks kui laps. Kui ta üles tõusis täitis vaikne rahu ta hinge ning rõõmsa lootusega jättis ta minuga Jumalaga. Sellest tunnist alates oli ta veendunud ja kindel kristlane, kes sooja ja innuka hoolega oma päästmata omaste ja sõprade pärast palvetas.

Tema päästmine äratas suurt tähelepanu kõrgemas seltskonnas kuhu ta oli kuulunud.

Kooliklassid patuhädas

Ärkamine Rochesteris haaras vägevalt ka kõrgema gümnaasiumi õpilasi. Rektor oli kahtleja. Õpilased tulid koosolekule ja paljud tundsid sügavat muret

oma hinge päästmise pärast. Ühel hommikul leidis rektor, et õpilased klassides ei osanud oma ülesandeid. Kui ta tuli tundi andma, olid õpilased nii sügavas mures ja rahutuses oma hinge pärast, et nad nutsid. Rektori jaoks oli olukord ehmamatapanev. Ta kutsus ühe uskliku naiskolleegi ja ütles, et noored on sellises hingeahastuses, et nad ei suuda jälgida õppeainet. Naiskolleeg soovitas saata Finney järele, kes nende hingehoolduse oma peale võtaks, ja kui Finney tuli ning kõneles nendega, siis varsti ei olnud mitte üksnes rektor, vaid iga isik koolis pöördunud ja oma elu Eristusele andnud.

Mõned aastad hiljem teatati Finneyle, et 40 isikut sealt koolis, kes olid sel ajal pöördunud, pühendasid oma elu Jumala Sõna kuulutamisele ja läksid misjonäridena tööle.

Mees suure palvekoormaga

Palvevõitluse vaim, mis oli väljavalatud usklikute peale oli nii jõuline, et nad veetsid suurema osa oma ajast palves. Nende hulgas oli isegi selliseid, kes ei külastanudki koosolekuid, vaid pühendasid kõik oma aja palveks. Üks selline oli ka pastor Abel Clary. Finney jutustab temast järgmist:

„Ma ei teadnud, et Abel Clary oli Rochesteris, kuid ühel päeval sain ühelt vennalt kutse teda külastada. Ta elas väljaspool linna ja ta küsis, kas ma tunnen jutlustajat Abel Clary. Ma vastasin et tunnen teda väga hästi. Siis ütles see vend: „Clary elab minu juures ja ma ei tea mitte, mida pean temast mõtlema.“

Ma lisasin: „Ma ei ole teda näinud meie koosolekutel.“

Vend vastas: „Ei, ta ei või käia koosolekutel. Ta on palves peaaegu alati nii päeval kui ööl, ja sellise palvevõitlusega, et ma ei tea mida ma temaga pean peale hakkama. Vahest lamab ta kummuli põrandal ja ägab ning palub sellisel ahastaval kombel, mis mind ehmuma paneb.“

Ma ütlesin vennale: „Ma mõistan seda, aga olge ainult vaiksed. Küll see palvevõitlus lõppeb kindlasti võiduga.““

Finney jutustas Abel claryst ühes teises paigas oma koosolekul:

„Ühel pühapäeval olin ma Auburnis. Ma nägin koosolekul vend Clary tõsist nägu. Ta näis nagu maha surutud olevat ühest kohutavast palvekoormast ja palveraskusest. Kuna ma teda hästi tundsin, teadsin ma ka millise suure ülesande ja palvevaimu oli Jumal talle andnud, nimelt eestpalved. Ma olin rõõmus teda nähes, tema kõrval istus pingil ta vend, kes oli arst ja oli küll ka kristlane, kuid mitte üleelanud päästmist. Suur vahe oli doktor Clary ja ta venna pastor Clary vahel. Mõlemad tulid mu juurde ja doktor palus mind oma juurde lõunale.

Doktori kodus kutsuti meid varsti lauda. Enne kui me istusime, pöördus peremees oma venna poole ja ütles: „Abel, loe sina söögipalvet.“ Pastorist vend kummardas pea ja palus, et Jumal õnnistaks sööki ja meid kõiki. Aga ta ei olnud rohkem öelnud kui paar lauset, kui ta korruga lõpetas, eemaldus lauast ja põgenes oma tuppa. Doktor mõtles et ta oli äkitselt haigestunud ja järgnes temale, natukese aja pärast tuli ta jälle tagasi ja ütles: „Pastor Finney, minu vend soovib, et teie peaksite tulema.“

„Mis tal siis viga on?“

- „Ma ei tea mitte,“ vastas ta, „aga ta ütleb, et teie mõistate teda. Tal näib mingi kriis olevat.“

Ma mõistsin silmapilkselt milles asi oli ja ruttasin ta tuppa. Ta lamas ägades oma voodil, sest ta pidi paluma ja ei teadnud veel mille eest. Aga Püha Vaim manitses teda ja väljendus temas sõnatute õhkamistega. Ma olin jõudnud vaevalt üle läve astunud, kui ta pingutusega mulle ütles: „Palu, vend Finney!“

Ma alandasin end põlvedele ja aitasin palvevõitluses hingede päästmise pärast. Ma palvetasin ühes temaga, kuni ta jälle rahu sai ja siis läksime laua juurde.

Peale seda levis Auburnis imeline ärkamine ja kuue nädala kestel olid sajad hinged pöördunud. Mõtle, kui leiduks samasuguseid palveinimesi, kui Abel Clary, mis siis võiks kõik sundida!“

Püha Vaimu töö oli nii imeline, et juba kuuldus sellest tõi esile ärkamisi.

Selle suure ärkamise ajal leidis Rochesteris inimesi, kes ärkamisest kirjutasid sõpradele mujale ja jutustasid Issanda tegusid. Need kirjad loeti teistes kogudustes ette ja see oli nagu vahend ärkamiste esile kutsumiseks ka seal. Paljud tulid ka Rochesteri, et oma silmaga näha mida Jumal oli teinud ja nad pöördusid.

Ärkamised levisid igale poole kaugemalegi. Ma jutlustasin paljudes maakohtades ümberringi, nii kuidas aeg ja jõud mind lubasid. Samal ajal oli mul aga peatöö Rochesteris. Kuhu ma iganes tulin, lõi Jumala, sõna läbi ühe korraga ja inimesed pöördusid hulkadena.

See imeline töö, mida Jumala vaim sel ajal teostas Rochesteris, tõmbas Issanda tunnistajate ja ususõprade tähelepanu endale mujaltki, kui New-Yorkist ja New-Englandist ning paljudest teistest paikadest. Nii levis ärkamine üle terve maa, millist ärkamist Ameerika varem pole veel tundnud.

Finney väljendas sellest järgmiselt:

„See oli suurim Jumala töö ja suurim usuline ärkamine, mida maailm kunagi oli näinud, mis tekkis nii lühikese ajaga. 100 000 inimest oli liitunud kogudusega, selle sarnast polnud varem kirikuajaloos juhtunud.

Ühe aasta, jooksul oli ärkamine üle terve mandri levinud. Paljud tulid minu juurde tunnistama oma kuritegusid, kuna nende südametunnistus ei andnud neile rahu ärkamiste aegadel. Paljud pidid varastatud või pettuse teel omandatud raha tagasi viima omanikele, kusjuures summad ulatusid mõnikord tuhandetesse dollaritesse, mis osalt ka petliku äri ajamise teel olid saadud.

Minu esimene talv Bostonis tõi palju esile selliseid paljastusi. Ma olin jutlustanud ühel pühapäeva pärastlõunal sõna üle: „See, kes oma süü kinni katab, see ei lähe temal korda“, ja õhtul jätkasin ma tunnistust samast salmist: „Aga kes üles tunnistab ja maha jätab oma patu, see saab halastust...“ Veel nädalate pärast tulid inimesed igast vanusest ja mõlemast soost minu juurde ja soovisid vaimulikku nõuannet küsimustes, mis neile südamepiina oli teinud. Nad avaldasid oma süü, mida nad igasuguse pettusega olid teinud tööandjate vastu, ja muul teel. Oli ka naisi, kes rahakotte varastanud ja igat liiki naiste ajakirju äridest. Kõik see Jumala sõna, mida linnas jutlustati, näis tabavat löögina inimeste südameid, ja inimesed pöördusid sügava ahastusega minu poole ja otsisid patust pöördumist ning nad tahtsid elada jälle ausalt ning teha õigust.“

Finney oli arvamusel, et kui meie tarvitame neid vahendeid, mida Jumal määrab, siis järgneb ärkamine sama kindlalt, nagu kasvab põllul vilja ja küpseb lõikuseks, kui põllumees külvab seemet.

Ta ütleb: „Järelikult on ärkamine on õige vahend.“